

Izhaja 1. in 15.
dne v mesecu.

Veljá za celo
leto 3 gold.

Vreduje in na svitlo daje: Anton Janežič.

Št. 18.

V Celovcu 15. avgusta 1861.

VII. zv.

Deva na pomorju.

(Po španski národní zložil M. Ternovec.)

Razsajalo je morje, metalo val na val,
Ko da bi se spet Newton v nja nedrije zagnal;
Oblaki sivo-černi nad njim so plavali,
Iz temnih njihovih nedrij so bliski sikali.

Sedela tam na bregu je bleda deklica,
Na terdem, sivem kamnu, tam je počivala,
Kaj misli, kaj li dela? kaj čaka celi dan
V vremenu silovitem, kjer tuli piš strasán?

Po morski tje planjavi obrača očiče,
Po morju valovitem pošilja zdihleje;
Vsi zdihleji zastonj so, zastonj nje mili jok:
Poverne več ji nihče, kar včinił ji je vrok.

Preteklo je že leto, od kar se je podal
Nje krasni, mladi snubič čez neizmerni val;
Pa nanj še vedno misli, še misli vsaki čas,
Po njem zdihuje milo in joče se na glas:

„Oh dragi, ljubček dragi!
Kaj valom upal si?
Kam prišel si, oh blagi,
Še vem ne, kodi si.

Še kupec vas preklinja,
Ko ga oropate,
Če zgube se spominja,
Ne ve sam, kje da je.

Iskat bi te šla, iskat,
Ko vedila bi kam;
Da te domu pripeljem,
Poti pa ne poznam.

O kaj so vsi zakladi
Blaga posvetnega?
Naj hujše je, da v nadi
Sem bla prekanjena!

Ne vihrajte valovi,
Ne divjajte tako;
Moj'ga serca glasovi
Se hujše bijejo.

In ko bi ga v krasnejo
Deželó nesli kar,
Bi našel bogatejo,
Zvesteje pa nikdar.“

Tak milo se jokaje ga tam je čakala,
Je slehernemu valu miló zdihavala.
Vsi zdihleji zastonj so, zastonj nje mili jok;
Poverne več ji nihče, kar včinił ji je vrok.

Kaj sem po vodi plava? kaj vali imajo kreg?
In vedno, vedno bliže, kaj ženejo na breg?
Oh, strah in groza — mertvo teló je drazega,
Tje na-nj se verže mertva na truplo ljubega.

Kralj Dečanski.

(Poleg Subotičeve junaške pesmi „Kralj Dečanski.“)

(Dalje.)

Na to mu govori Žiglovski knez: „Trebá mu je svetovavcov, ki se bojé višnjega Bogá, ki so čistega serca in zrele pameti, brez vsakega straha in upanja, kakor je stari Grebostrek; za takega svetovavca bi Dušan dal naj dragocenejši kamen iz svoje kraljeve krone.

Stari domačin na te besede odgovarja: „To ti pravim, knez Žiglovski! Jaz Dušana iz vsega serca ljubim in spoštujem kakor svojega kralja, kakor sem spoštoval njegovega deda. Pa posebna usoda je med mojim domom in njegovim. Ko sem imel dvajset let, živel sem pri kralju Urošu z njegovim sinom Dragutinom, mojim iskrenim prijateljem. Vsem je znano, kaj je takrat bilo med očetom in sinom. Jaz sem deržal s prijateljem. V Gadskem, v hudem boju, bi se bila sreča nagnila k Urošu, če bi ne bil jaz s svojimi konjiki njemu zmage iz roke izvil in očetov prestol sinu pridobil. Uroš je svoj prestol zgubil. Moj sin, Žarko — Bog daj njegovi duši mir in pokoj — je odrasel na svetlem dvoru Milutina, deda Dušanovega. V nesrečni razpri med Stepanom in njegovim očetom Milutinom je stal Žarko na očetovi strani. Njemu se bil dan tisti strašni ukaz, da Stepana oslepi. Jaz sem se sina, on pa očeta deržal, meni se je slabo steklo, sinu pa še slabše. Ko pride Stepan na prestol, si misli Žarko se umekniti in pobegniti v Bolgarsko zemljo, ali ga sovražna roka umori, ko je malo manjkalo, da že ni čez mejo ušel. Našli so mertvega na ledini; ljudjé govoré, da je kralj za to vedel, ali samo Bog vidi človeku v serce. Ali tudi moja nesreča je sinovemu grehu tako podobna kakor dva enolična brata. To je vzrok, o knez Žiglovski, da bi jaz k Dušanu ne šel; ne bi rad še tretje nesreče ne na njegovem, ne na mojem domu; pred bi Boga zato pomolil, da vso bedo na me razlije, pa ohrani serce Srbije, slavo in upanje domovine. In zato bom tudi svojega Deana tu pri sebi zaderžal, da usoda roke v njem ne najde, pa tudi meni je že starost težka in Angelija potrebuje branitelja. Že davno bi ga bil zaderžal, če bi mi ne bilo preveč žal ločiti ga od ljubljenega kralja. Ali kar mora in kar ima biti, to naj bode, dokler ni prepozno; bolje je, da obžaljuje prijatelja, kakor pa, da ga v nesrečo pahne.“

„Ne misli, dobri domačin, na hudo srečo. Nasloni se na milostlivega Boga, on bo dal, da bo vse dobro. Svoje bede so ljudje sami krivi, naj berzdajo černe

strasti, iz ljubezni podložnih do kralja se ne bo nikoli nesreča rodila. Pusti samo Dušanu Deana; kralj brez njega živeti ne more, on ga ljubi kakor svojega brata, spoštuje ga, da so mu drugi zavidni. Če ga ne pustiš kralju, kralj ti pride sam z vso svetlo gospodo v Zerzevo, pa ko Dušan Angelijo ugleda, verjemi mi, jaz kralja poznam, on ve ceniti modrost in lepoto, pa ne bo zapustil Zerzevega za ves Skader in vso Zeto in celo očetovo kraljestvo, ker je že tako odločil ne ženiti se na tujem, ampak ukrasiti s svetlim kraljevskim vencom lepo glavo naj lepše Serbkinje. Dosti bede je imela že Serbija poleg Gerkinj in Vlahinj; Dušan se misli ženiti s Serbkinjo; pa bi ti nesrečo le še pomnožil; prijateljstvo moreš podreti, ljubezni pa vekomaj ne.“

„Povej mi, knez Žiglovski, jeli so to misli Dušane, ali jih je samo priložnost nanesla, tvoja šala v imé kralja?“

„O domačin, lej mene in Deana; iz ust Dušanih slišala sva oba te besede; samo dve stvari mu te zmedate, ena je ta, da vé, da mu bo oče težko to dovolil; druga je pa ta, da želi kraljevi venec na glavo deti Serbkinji, ali tega bi ne mogel storiti, dokler živi kralj Stepan.“

„Jeli bi mogel povedati, knez Žiglovski, če si je Dušan že dekleta izbral?“

„Tega, domačin, vam ne morem povedati, ali tega sem terdno prepričan, da mu hči nobenega Serba ne odreče svoje roke, in če bi danes on k tebi prišel in takole govoril: Slišal sem, knez Grebostrek, ti imaš lepo vnuko Angelijo, v celi Serbiji jej ni enake, daj mi jo, da bo meni zvesta žena, Serbiji pa svetla kraljica, ti bi mu voljo izpolnil.“

„Poslušaj, knez Žiglovski, resnico ti povem, jaz bi kralju takole govoril: svetli kralj, jaz te ljubim iz vsega svojega serca kakor Srbije slavo in upanje in spoštujem Nemanjev rod, življenje bi za-nj dal, ali Angelije ti ne dam.“

Žiglovski mu besedo prestriže in naglo reče:

„Kaj, knez Grebostrek, tak odgovor bi ti kralju dal?“

„Počakaj, knez Žiglovski, da izgovorim. Moje besede naj te nikar naglega ne delajo, saj je to le šala in pogovor, vsak svoje misli pravimo. Dalje bi kralju tako govoril: jeli veš, zakaj ti ne dam Angelije? ker bi bila poguba tvojemu domu ali pa tvoji vesti. Prepiri bi se iz tega porodili med očetom in sinom, nastala bi vojska med brati ene domovine. Vsaka slavna serbska rodovina bi si štela v naj večo srečo svoje dete tebi dati, pa bi se od tod zavidnost porodila, na eno bi se druge vzdignile, cela zemlja bi se pretresla, seme razpertije bi se vsejalo; ali jaz raje hočem srečo Dušanovo in srečo in slavo moje Srbije, kakor srečo in slavo svojega roda pa te še prosim, da poveš kralju te moje besede.“

„Rad, o rad sem ti poslušen, o domačin! ali tega naročila mi ne nalagaj, jaz tega kralju ne smem, ne morem povedati.“

„Če nečeš ti, knez Žiglovski, bom pa jaz; naj vidi pravega prijatelja. Jaz sem slepec in ne vidim dne, ali zdaj mi moja duša sveti. Dosti se Bogu zahvaliti ne morem, da je meni veselje napravil in dal meni slepemu starcu dočakati naj večega kralja, poznati veliki duh in junaško serce v pravem obrazu in mu povedati golo resnico. Slušaj me, knez Žiglovski, priklanjam ti

se do zemlje, podaj mi roko, da ti jo poljubim, roko, ki Serbijo oslavi: ti si sam mladi kralj Dušan!“

Dušan stopi k domačinu, ki je bil vstal, pritisne starega na persi, ter ga poljubi v lice govoreč mu: uganil si, knez, daj mi roko, da ti jo poljubim.“

Ko je mlada Angelija to zaslišala, stopi jej megla spred oči; sedi na stolu blede, kakor kip iz marmora. Dušan popusti starca, stopi k Angeliji pa jo poljublja na ledene lica, dokler ni oči odperla, in ko se je duša v truplo povernila, so se usta nasmejale kakor detetu, ko se v spanju nasmeja svojemu angelj-varhu. In Dušan jej reče: „Ki je bil knez Žiglovski, ta je zdaj kralj Dušan; kar ti je dozdej knez govoril, to ti danes tudi kralj poterja: bolj te ljubim, kakor samega sebe, bolj te cenim, kakor svojo krono, samo smert me môre ločiti od tebe in tvoje ljubezni. Pa se oberne k starcu rekoč: poslušaj, knez, kar viditi ne moreš. Toliko da nisi vnuke zgubil, ko je samo na to pomislila, da se mora od mene ločiti. Pusti človeško modrovanje, nasloni se na božjo milost. Jutro daje, kar večer ne more; kjer je ljubezen, tam je tudi blagoslov: kar je Bog zvezal, človek ne razdiraj.“

Svetli kralj, odgovori Grebostrek, ko sem poprej tebi govoril, vedel sem dobro, komu govorim, pa sem tudi vedel, kaj mene čaka, ker sem vedel, da te moje dete ljubi iz vse svoje čiste duše, da se jej bode pomračila za vekomaj, kedar jej to žarko solnce zaide. Vedel sem, kaj usoda tirja, vidil sem, da se žertva išče; ali pomislil sem tudi to, da se bode s tem cvetom mojega doma zajezila strašna usoda, ki najina domova podkapa. Moja duša z Angelijo živi, ž njo bi mene v grob položili; ali bi rad zaspal za vselej kraj moje Angelije, kedar bi ona postala odkup tvoje sreče, tvojega mira in vesti, in usode svojega brata Deana. Ali kaj ima tudi več želeti po pravi in pravi ljubezni svojega kralja, komur ga ni ravnega pod žarkim solncem? ali jej bom želel, da doživi dni vojske in nesreče, da pade na sina očetova kletev, ali da sin na očeta težko vzdihne, ali pa da se Serbija razjoče, lep založaj svojim sosedom, in zaostane za velikim ciljem, h kateremu si jo namislil privedi in na kar jo je po vsem, kar se viditi more, sama božja volja odredila, pa da potlej pade v hladni grob, ovenela na duši in na telesu, s težkim sercom, z nemirno vestjo in černo mislijo, da je vsega samo ona kriva? ...“

Dalje stari ni mogel govoriti, stisnilo se mu je serce v persih. Angelija zapusti kralja, odleti dedu v naročje, skrije mu v njedra lepi obraz in se hoče v solzah vtopiti. Dean stoji kakor merzel kamen, samo Dušan mirno in pokojno gleda starca kakor svetnika in preroka, z neba poslanega. Vidi resnico njegovih besed, vidi čisto ljubezen, čisti namen. Toda ljubezen mu v persih diha, in kaj je ljubezni nemogoče? kje vidi ona černo prihodnost? ona ne pozná ne strahú, ne protivnosti, njej so ljudje sami angeli in ta svet vert poln samih rozic, da si venec iz njih spleta.

Vsi so molčali. Dušan čez kaj časa spregovori in reče: „Poslušaj me, stari zvesti prijatelj! ti si bliže Bogu kakor ljudem, več si v nebesih kakor na zemlji, pa vendar tako malo upaš v vsemogočno milost Stvarnikovo! V svoji človeški premodrosti hočeš pota kazati previdnosti! Nikar ne žali sebe in deteta; jaz ostanem mož beseda, in to je v tvojih rokah, storiti vse nas tu nesrečne. Mene imenuješ upanje države, slavo kra-

uterdil, in brez mira in dogovora nima pravica pravega temelja; meč dobiva, mir pa ohranjuje. Preteklo je že več let, kar se o tem dogovarjamo, ali na kraj še nismo prišli. Že je čas, da se stvar dožene, da se vé, kaj in čigavo bode kaj, da bode mir, ko je vojska nehala. Mislim sem dolgo in razmišljal, koga bi mogel poslati v Carigrad, pa sem na zadnje na to prišel, da drugega za to opravilo nimam. Ti si vojsko junaško dokončal, ti boš tudi mir modro napravil. Androniku bode naj bolje všeč, da mu sina poslanca pošljem in Gerci bodo najpred odjenjali naj slavnejšemu junaku Srbije. Z orožjem si slavo zadobil, pa jo še na tem potu dobodi, na katerem se pamet s pametjo bojuje in zmaga brez kerví dobiva“.

„Oče“ — reče Dušan — „jaz sem se naučil tebe poslušati, poslušal te bom zdaj in vselej. Nerad ti grem iz dežele, ali če je tvoja terdna volja, da jaz sam v Carigrad idem, pojdem tudi rad in vesel“.

Komaj Dušan od kralja odide, že pride kraljica k njemu, ter mu govori: „Povej mi, serbski kralj Stepan, ali si Dušanu kaj govoril, da ga misliš poslati v Carigrad?“

„Željo, ljuba moja, ti je Dušan izpolnil, on je pripraven iti v Carigrad. Iz perva mi ni prav bilo, ali zdaj vidim, da bode dobro. Dušan ima srečo in pamet, on gotovo ta posel srečno opravi, oslavi sebe in mene, in Srbiji novo moč pridobi“.

„Poslušaj, serbski kralj Stepan! perva misel je redko naj boljša, kdor jo posluša, navadno se kesá; prazne zerna na vodi plavajo, polne padajo na dno. Tudi modrejša glava misli menja, z eno leže, z drugo ustane, pa kako boš od žene hotel, da precej to zadene, kar je pravo, kar je veljavno! Zato sem danes pohitela in k tebi prišla te prosit in rotit, da ne pošiljaš Dušana v Carigrad. Ako ide, ne poverne se tak, kakor je odšel. Andronik je modra glava, ki želi vse le bolje sebi, kakor komur koli drugemu, pa bo znal sina pridobiti, da bo nehal očeta se bati. Andronik ima hčer za možitev in lepa je, da je ni druge take. Kaj li ne zmisli carigrajska pamet! kaj li vse ne more dvorska premetenost! Razperla bode dve očesi v glavi, ostrupila materino mleko, pa bi ne razdvojila sina z očetom, in ne vergla prepira med sovražnike!“

„Ljuba moja, tvoja skerb in tvoj strah ti brez potrebe serce stiska. Kaj je kdaj Dušan storil, da si ga sovražnika misliš? Dušan ima visoko dušo. Ali vedi, tudi morje ima svoje dno, tudi velike lonca skipé, samo Kristus svoje sovražnike ljubi in daje se biti in sam ne bije; mi ljudje pa smo vsi slabi, eden manje, drugi več sterpi; eden več, drugi manje odpušča, na zadnje pa tudi naj boljšega poterpljivost mine. Komaj sem Dušanu opravek dal, naj mu ga pa že odjemljem in drugemu dam. To ga, ljuba, razžali in bode po pravici name hud“.

„Vse se more, — serbski kralj Stepan — če se le hoče. Ti bodeš lahko tako razmeril, da Dušana ne bo žalilo. Vidim, ako bi mi tudi ne bil povedal, da te nisem razveselila, ko sem te poprej za eno prosila, zdaj te pa spet z drugim nadlegujem. Toda od žene ne išči modrosti, vse kar znamo, od vas se učimo; kar imamo, od vas dobivamo; naša sreča je v vaši roci; žalost in radost nam od vas prihaja. Ali kakošna je li ta sreča, če mi serce černa skerb grize, ko ti z dvema modrima in pametnima besedama lahko mene

skerbi, Dušana pa tožnosti rešiš? Če bi vedla, da mi je pred teboj umreti, da mi tvoja roka ugašene oči zatisne, Bog mi vidi v serce in dušo, ne bi besedice pregovorila . . .“

Kraljica utihne, kralj pa odgovarja: „Dvoje dobro mi je preblagi Bog podaril, kakor ga redko komu smertniku podeli: sina, diko svojega časa, in ženo, samo ljubezen in milino. Ako se vidva zložita in me poslušata, premenita mi zemljo v nebesa. Mene poslušaj, ne drugih, meni verjemi in na me se opiraj. Zdaj naj ti bode, kar si želela. Dušan bode očetu poslušen in ti se boš prepričala, da se ga brez uzroka bojiš in da je moja želja Dušanu sveta.“

Ni se kralj motil, ko je kraljici pravil, da je njegova želja Dušanu sveta. Pozval ga je k sebi in mu razodel, da je misel premenil in hoče drugega v Carigrad poslati, da ima uzroke za to, ki morajo važni biti že za to, ker so ga pripravili, da je njemu iz rok vzel tako opravilo, ki mu ime slavi; da mu te uzroke pové, ako jih želi vediti, ali da mu je ljubše, če ga ne praša za nje. Dušan se ni jezil, ni bil nevoljen, ni prašal za uzroke, le rekel je, da je očetova volja njegova želja; da naj on samo ukazuje, kaj ima delati, da ga nikoli ne bode za uzroke prašal, zakaj mu kaj nalaga in potem oporeka, ker pozna njegovo sveto dušo in se priklanja njegovi modri glavi in ga pozna od mladih let v srečnih in nesrečnih dneh kakor očeta, ki mu ga ni enakega, ki mu želi edino le to, kar je dobro. Ostal je tedaj Dušan v Prizrenu in knez Branko je šel v Carigrad. (Dalje prihodnjic.)

Ajant.

(Žaloigra, ki jo je spisal Sofokles; poslovenil M. Kr.)

(Dalje.)

- Ajant. O ti
Preljub rod mornarsk, edin moj priján,
Ki si ostal mi zvest na prav način sam,
Poglej me, kakšen kerven val od besne vihre vzdignjen me
- Goni okol' v okrogu.
- Kor. (tiho Tekmesi.)
Gorjé, preres je, vidim, kar si pričala,
Storjeno delo jasno kaže na brezúm.
- Ajant. O ti
Mornarsk' rod, v brodarstvu znan pomočnik,
Ki si po morju veslajoč ternil tu,
Edino tebe vidim, ki v nezgodi mi pomagal boš.
Daj in umori ti me.
- Kor. Govóri umno; zlega leka zlu ne daj,
Pa ne pomnožaj tako še bridkostnih rev.
- Ajant. Poglej derznega me, lej serčnega,
Ki brez straha bil sem v zlih bojevih,
Sred brezgroznih kak divjal sem živín;
O kak osmešil, kak sem osramotil se!
- Tekmesa. Ne golči tako, prosim te, o gospodar.
- Ajant. Ne greš nazaj? ного prec obrni not.
O joj me, joj!
- Kor. Odjenjaj, Bog te, pa postani pameten.
- Ajant. Nesrečnik, ki pustil sem
Iz rok zločince, ki sem rogáte govéda
In pa plemenitih koz čredo napal,
Ki černo kri prelil sem.
- Kor. Pa kaj nad tem se žališ, kar je zveršeno?
Kar je storjeno, nestorjeno več ne bo.

Ajant. O sin Laertov, videc vseh zlih stvari,
Hudob vseh orodje vsak čas, o ti
Gerdún naj zvitejši zmed vojske vse,
O pač zares z veseljem ženeš velik smeh!

Kor. Če hoče Bog, se smeja ali joče vsak.

Ajant. Vkljub vsemu zlu vidil le bi njega rad,
O joj me, joj!

Kor. Ne golči derzno; vidiš, kak zeló si v zlu.

Ajant. Predrodnikov oče, Zen!
Da pač bi tega sladkega vražnega lizca
S kraljema obéma vred tresnil v pogin
In sam umerl na posled!

Tekmesa. Če za to moliš, moli še za mojo smert,
Čemu živéla jaz bi, ko bi ti umerl?

Ajant. Ijó
Temà, moja luč,
O poln svita za-me, mrak erebski,
Za prebivavca, daj, vzemi me,
O vzemi vzemi, ker nisem ti več vreden, da zrem
Al v Višnjih rod, al v prid človeka dan živečega.
Dete Zénovo,
Zmožna boginja
Gnjavi pogubno me;
Kam bi človek šel?
Kje mi je ostat' ?
Ak, prijatli, gine čast rodú,
Jaz pak sem pal v brezumen lov;
Vsa silna vojska silama bi
Me umorila.

Tekmesa. Nesrečnica, besede take verli mož
Izušča, kakoršnjih ni nikdar pred terpel,

Ajant. Ijo
Stezá morskíh šum,
O kras jam obmorskih, gaj blizobreg,
Zaderževali že ste me tu
Okolo. Troje čas dolg in predolg; ali ne več
Me dihajočega. To vedi, kdor umeti zna,
O Skamandrovi
Toki sôsednji
Dobri Argivljanom,
Vidli nete več
Tega le možá —
Tehtno bom iz ust besedo dal —
Ki med Jelinci ravnega
Mu Troja vidla ni; al zdaj sem
Tukaj brez slave.

Kor. Ne vem kaj, ali bi ti branil ali dal
Besedovati, ker si v tako revo pal.

Ajant. Aj, kdo bi mislil, da se moje mi imé
Z nesrečo mojo bode tako vjemalo?
Ker zdaj je čas, da jočem in prejukujem,
Takó velike neugode me teró.
Moj oče s te le Idske zemlje prišel je
Domú z naj prvimi plačili bojniní
In z vsako slavo, naj hrabrejši med vojskó;
Jaz pa, njegovo dete, ki sem v ravno to
Deželo, v Trojo prišel, z ravno to močjó,
Ki ravno tako hrabre dela storil sem,
Tak oneslavljen od Atrejevov ginem tu.
To dobro vem, da, če bi bil Ahilej živ
In hotel komu samo poleg hrabrosti
Prisojat' in orožje svoje dati mu,
Nobeden drug bi ne dobil ga kakor jaz;
Al zdaj sta ga Atrejca zvitodušniku
Dobavila po krivem zvergša mojo moč.
Če bi ne bile te očí in zblojen um
Udaljile se meni od poznavosti,
Nikomur nikdar tak bi ne odsodila.
No strahogleda boginja nezmagana
Hči Zenja, vse mi je poderla, ko sem že
Po nju dveh róko stegal, vergša me v brezum,
Da s to živino róke si okervil sem;
In ona sta ušlá mi, ter se smejata
Vse proti volji moji. Ako brani Bog,
Uteče lahko tudi hrabremu plašún.
Kaj mi je zdaj početi? očividno me

Čerté bogovi, čerti Gerska vojska me,
Sovraži me vsa Troja in poljane te.
Al črez Egejsko morje naj domú veslám,
Pustivši ladijšča in Atrejevca ?
Ko pridem, s kakošnim pogledom stopil bom
K očetu? Kak bo mogel me pogledati,
Ko gol mu pridem in brez zamagavskih plačil,
Ki od njih je velik slave venec sam prejel?
Ne, tega ni sterpeti. Ali šel bom tje
K Trojanskemu branišču, sam jih bom napal.
Kaj hrabrega naredil, potlej pak umerl.
Ta ne veljá nič. Poiskati moram tak
Pomoček, da se z njim očetu staremu
Pokaže, da se ni mu izneródil sin.
Življenje dolgo si želeti sramno je
Za moža, ki nesreča se mu ne meni.
Ker kako slast nek ima dan, ko vsak dan le
Primiče in odmiče to nesrečno smert?
Za takega ne dam je ne besedice,
Ki prazni upi serce mu ogrevajo;
Al plemeniti mora, al lepó živét'
Al pa lepó umreti. Slišal zdaj si vse.

Kor. O Ajant, ne poreče nikdo nikadar,
Da si potajal govor, slo je 'z misli ti.
Daj, jenjaj in ugoti nam prijateljem,
Dobodi pamet, pa zaverzi te skerbi. (Dalje.)

Slovó od ogerske dežele.

(Spisal S. Šubic.)

Kdor te ni vidil, ne okušal, ne živel med tvojimi
narodi, te skoraj poznati ne more — tako različno je
tvoje krilo od tvojega oserčja. Tvoje madjarsko ljud-
stvo hoče veljati pred svetom za varha tvoje prostosti
in za edinega posestnika tvoje moči v dušnih in teles-
nih zadevah; v resnici pa Madjari ne sovražijo nič bolj
kot prostost ogerskih ljudstev, misleči, da gre prostost
samo tim, ki govore madjarsk jezik; kar pa druge
jezikne zadeva, ga ni bolj neusmiljenega zatiravca kot
je Madjar. Po njegovem zapopadku obstoji ogerska
prostost v tem, da samo Madjar sme storiti, kar
hoče, in pa zapovedovati drugim narodom v deželi.

Dežela, ti prelepa po tvojih karpatskih okrajnah,
dežela, rodovitna po tvojih presirocih ravnéh, kaj hra-
nuješ ti krepkih narodov, kaj lepega, kaj gnjusobnega
prizadevanja! Kak lep svet bi utegnila biti na zemlji, ko
bi tvoji narodi po človeški med sabo živeli, kako
močno tvoje kraljestvo, ko bi prebival po tvojih okraj-
nah edin nerazcepljen narod slovanski, kakor je prebi-
val, preden so Madjari uderli v deželo in razcepili
ga v severne in južne slovanske rodove.

Z Madjari je prišel ljudski boj v deželo, ki ga
ne bo konec, dokler časne dogodbe ne potopé tega
ali unega ljudstva. Tukaj gre za ljudsko življenje: ali
Slovani in drugi ogerski narodi morajo postati madjarski
sužnji pod goljufivim krilom madjarske prostosti ali pa
je Madjarom odbila ura njih posvetne moči. Dežela ti
preblaga! zakaj je osoda tvoja bila tako grozovitna, da
te je izvolila za bojni prostor med smertjo in življenjem
tvojih ljudstev! Večina današnjih madjarskih domoljubov
so egoisti; pa se vendar č časti omikanih mož tega
naroda mora spoznati, da ko bi Madjar ne vidil silnega
brezdná, ki požira narod njegov, ako ne vzame moči
drugim ogerskim narodom, bi menda ne bil v sercu
drug kot na obrazu, saj priprostega kmeta še ni zapu-
stila neprecenljiva odkritoserčnost. Madjar začčenja
spoznavati časno silo in moč napredovaja, vidi in čuti,

da mu gre tem hujše za življenje, kolikor bolj napredujejo drugi narodi v deželi, tedaj je sklenil biti se za posvetno moč, za moč madjarskega naroda in za svoje gospodarstvo čez druge narode, gotovih misel, da jim bo meril po svoji volji pota njih moči in njih dušnega napredovanja misleči, da bodo tekli vsi studenci mednarodskih moči velike dežele na njegov malin. S to vodo, s silo napeljana, misli Madjar, goniti koló svojega življenja! Dežela! žalosten se mi odkriva tvoj prihodni obraz, Madjar ti sam sile nakupe, ker sila silo rodi. Ako hoče nesreča ogerskih narodov, da madjarstvo oberne njih življenje na svoj mlin, ne bo nikdar pravega srečnega notrajnega miru, ker ne bo enacih pravic med ogerskimi narodi. Ziva priča, da enacih narodskih pravic Madjari ne dopuščajo drugim narodom, je zgodovina njih ravnanja s timi narodi, posebno pa z ubogim slovaškim ljudstvom. „To so prazne sanje vaše slovaške prošnje“ so prejeli slovaški poslanci za odgovor od moža, ki ga do zdaj svét obrajta za pravega varha ogerskih pravic in njih prostosti. — Kaj bi še govoril o drugih!

Vsi madjarski naklepi, vse dogodbe kažejo, da drugi narodi na Ogerskem ne bodo deležni prostega življenja, ako si ne pridobé s silo svojih pravic; dokler Madjarom ne gre za življenje, jim ne bodo dovolili prostega narodskega življenja, ampak gospodarili bodo s tisto madjarsko prostostjo, kakor ameriškanski oblastniki in posestniki sužnjih zamorcov.

Dežela mila! kako hočeš srečna biti, dokler ne zediníš v ljubezni vseh svojih narodov! Glej brezljubeznjivo djanje je grozno prekletstvo, ki bo zadelo tisto ljudstvo, ktero se je pregrešilo nad ljudsko ljubeznijo! Bog obvari te pogube, ki ti proti iz zatiranja narodov. Bog daj pamet in razsvitlenje tistim, ki imajo v rokah osodo tvojo, daj jim sad ljubezni, da lepo požene in zaduší nesrečni čin medljudskega zatirovanja. Sreča ti in prostost tvojim narodom! — Bog te vodi po srečnih potih!

Narodna pripovedka o Šembilii.

(Zapisal L. M. Podgoriški.)

Živela sta svoje dni mož in žena. Sila in lakota ste ju hudo terle, in čeravno sta delala od svita do mraka, si vendar nista mogla opomoči. Po verhu so jima še razne druge nevšečnosti grenile življenje. Dal jima je Bog hčerko, pa jej, žalibog! nihče ni htel za botra iti. Britko je žalilo to oba in zajedalo jima tako, da nikoli tega. — Nameri se nekega dné, da prideta neznan berač in beračica daru prosit. „Kaj, ko bi ta dva htela bôtra biti najinemu otroku“, si misli mož sam pri sebi. Nagovori ju, pa mu ne obljubita precej. „Kako to — je djal berač — da četa naju za bôtra, ker sva revna? Poišcite si raje bogatejih“. Pa mož le prosi in prosi, dokler ga ne priprosi. — Otrok bil je zala hčerka, dali so jej pri kerstu imé: Šembilija. Ko berač in beračica prineseta dete od kersta, se ne mudita več dolgo. Kmalí se odpravita na pot; preden pa odideta, reče berač to le: „Čez sedem let spet prideva, takrat pomoreva vama in hčerki.

Šembilija je veselo in zdravo odrasčala. Bila je zala in berhka hčerka, pa se je tudi priljubila slednjemu, kdorkoli je vidil jo. Preživljali so jo večidel

drugi ljudje, zakaj oča in mati sta bila vedno takó siromašna, da nista mogla še sama sebi kaj. Pogoste bolezní, revščina, prevelike skerbi, — vse to in še mnogo drugega jima je ukljubovalo in morilo serce. Ko sedem let mine, prideta berač in beračica, kakor sta bila obljubila, vzameta Šembilijo in jo peljeta sebó, toda ne daleč. Preden jo pustita domú, jo bogato obdarita. „Deklica — povzame berač — odslej zanaprej ne bo treba več stradati, ne tebi, ne roditeljem tvojim! Obogatiti hočeva tebe in starše! Kedar se boš jokala, bodi si žalosti ali radosti, ti bo vselej namesti solz demant padel iz oči; kedar se pa boš smejala, ti bojo prekrasne, blagodišeče cvetke se vsipale iz ust, in neka gosta megla bo v slednji nevarnosti obdajala te tako, da te nihče ne bo vidil“. Reče in zgine z beračico vred, deklica pa sama ostane. Vsa začudena hiti domú povedat, kaj je vidila in čula. Domú prispevši bi bila rada berž veselje naznanila obema, očetu in materi, ali prevelike radosti ni bila v stanu z besedo na dan. Svitle srage, srage neznanega veselja, so jej zaigrale v očéh in trije damanti padejo iz njih. Oče in mati to viditi, se sila zavzameta in razveselita; Šembilija se sladko nasmeja in pri priči se jej jamejo lepodíšeče cvetke vsipati iz ust. Še le čez nekaj časa, ji zderkne beseda z jezika, ter počne pripovedovati z nenavadnim čutom, kaj je vidila, kaj je slišala in kaj dobila. Kako vneta in radostna sta bila oba — oča in mati — kdo bi to povedal! — Jaz ne; kajti jezik in peró mi omagujeta! — Od tistihdob je imela majhina, prej tako revna in zapuščena deržinica vsega dovolj; živeli so stariši s hčerko vred veselo in v sladkem blagostanji, kakoršnega se niso nikoli prej nadjali. Imeli so osrečevavca v blagem in hvaležnem spominu. Berač in beračica sta bila Jezus in mati njegova — Marija.

Pa Šembilii je neka nezgoda preurno skalila veselje. Umerje jej čez leto in dan mati. Namesti nje je dobila mačeho in po-poli sestro. Mačeha ni rada vidila Šembilije, bila ji je tern v peti in vedno je tuh-tala, kako bi jo mogla s poti spraviti, to pa zato, ker ni bila njeni hčeri po volji. Zgodi se čez delj časa, da kralj zvé za ljudomilo, pobožno Šembilijo, kajti blagodar na natora je bogato obdarila jo. Slovela je za pobožnosti in čeznavadne krasote voljo na daleč in široko. Poslati so mu morali njeno podobo, in ker se mu je jako dopadla, jo hoče za kraljico. Ko po-njo pošlje, ni bilo mačehi všeč, da doletí Šembilijo taka sreča. Napoti se tudi ona z hčerjo do kralja. Rada bi mu jo bila namesti Šembilije vrinila. Mačeha ta je bila čarovnica. Ko pridejo na morje, zabode Šembilii iglico v glavo. Šembilija postane pri priči riba, se verže v slano morje, mačeha in hči njena pa potujeta dalje. Ko do kralja prideta in poveste, kaj želite, se hčeri kralj začudi, rekoč: „Ta ni prava, ta ni tako mila; tako krasna, kakor podoba razodevlje“. Mačeha pa reče: da je morje tako prevzelo jo, in s tem kralja pregovori.

V tem, ko so na kraljevem dvoru že vse za poroko pripravljali, vjame neki ribič v ribo spremenjeno Šembilijo; potegne jej iglo iz glave, in riba postane v veliko ribčevu začudenje lepa deklica. Deklica ta se mu je sila dopadla. Htel jo je za ženo, ali ona ga milo, premilo prosi, naj jo spustí; pa mož je terdovraten in ne da se pregovoriti. Ko vse prošnje deklici Šembilii nič ne pomagajo, jame britko jokati.

Jokajoči devi pričnejo demanti padati iz oči, in mož se še bolj čudi kot prej, ko je vidil iz ribe deklico postati. Šembilija pobere žlahni demant in ponudi ga ribču za rešilo. Ribič, ves lakomen, vzame demant in jo spusti. Pa ne dolgo in zeló se kesa. Udere za njo, pa zastonj. Ni je več vidil. Gosta megla namreč je obdajala jo, in mu jo zakrivala. Šembilija srečno pride do kralja. Bilo je vse pripravljeno za k poroki. Čudno se ji to dozdeva. Popraša, kaj to pomenja, in ko zvé, se hitro h kralju podá; kralj pa jo koj spozná; kajti imel je še njeno podobo. Bil je neizrečeno vesel. Vzame jo za kraljico, goljufivko mačeho pa zapové, ko je gerdo njeno početje zvedel, na germadi sožgati; le hčer je milost zadobila in potem ostala pri kralju in pri sestri svoji.

Povabilo na naročbo.

Pod naslovom „Slovenski pravnik“ nameram izdajati kratke povzetke potrebnih postav, potem tudi slovenske obrazce ali izgledde (formulare) raznih pisem kakor: kupnih, prodajnih, ženitnih in drugih pogodb, dolžnih pisem in odstopnic, pobotnic, svedočb ali spričeb, potem spisov in vlog na sodnije in uradnije sploh, ter tudi odlok ali odpisov (rešitev) in razsodb z razsodnimi nagibi vred za naše sodnike in uradnike sploh, posebno pa za občinske župane in vse, ki imajo s sodnijami in uradnijami kaj opraviti, potem tudi za slovenske pravdosrednike ali odvetnike in bilježnike ali notarje. — Cela knjiga bode obsegala 15 tiskanih pol v veliki osmerki in se bode izdajala v zvezkih po 5 pol, vsak zvezek po 50 krajcarjev. Čisti znesek je namenjen jugoslovanski akademiji. — Na 10 naročenih zvezkov se bode eden navergel; naročnina se bo odrajtala pri sprejemi knjižice.

Vse slovenske časnike prosim, naj blagovolijo to povabilo razglasiti in prejemati imena naročnikov, ter jih meni vsaj do 1. oktobra t. l. poslati, da se oskerbi potrebno število iztisov.

V Gradcu na dan sv. Lovrenca. Dr. J. R. Razlag, v mestu št. 178.

Serčno rado bo sprejemalo tudi vredništvo Glasnikovo imena naročnikov na te imenitne, za sedanje čase toliko potrebne bukve. Vredn.

Besednik.

Iz Celovca. Čeravno je še opovir in napotlejev na vse strani, vendar dosti veselo napreduje domača slovenska reč; povsod se krepko razraščuje in zastavlja novih mladik. Komu bi od veselja serce v persih ne poskakovalo, če se ozre na možko narodno ponašanje naše mladine po srednjih in višjih šolah? Ves preroben duh veje med mlajšim zardom; kakó vesel up za prihodnje čase! Tudi naše mesta se omlajajo in čedalje bolj zavedajo svoje rodovine; v izgled vsem sestricam si posebno bela Ljubljana osvetluje lice; V njo se obračajo oči vsch pravih slovenskih sinov. — Kakor se je z novim letom v Terstu, pred dvema mescoma v bližnjem Mariboru osnovala „narodna slovanska čitavnica“, tako se zdaj osnavlja tudi v Ljubljani, in

njene pravila so se ravno predložile deželnemu predsedništvu v poterjenje. — Te dni so se sopet prikazale na polju naše literature stare prijateljice: **Drobtince** za leto 1861. XV. letnik — na vse strani bogato opravljene, letos v posebno lični podobi, okinčane s prelepo podobo sv. Janeza kerstnika, patrona mariborskega mesta. Kakor prejšnje leta, prinaša tudi letašnji tečaj mnogo naravno-podučnega in zanimivega berila za učitelje in učence, starše in otroke, ki ga jim podajajo razni gg. duhovni in na njih čelu mil. knezškof A. Slomšek, ustanovnik in še vedno prvi podpornik tega ljudskega časnika. Beseda je čista, in za vsako starost in za vsaki stan enako umevna. Naj bi tega nikdar ne pozabili vsi, ki pišejo za ljudstvo, da bo ljudstvo njih spise z veseljem prebiralo in v svojo korist obračalo, ker jih bo lahko umelo. Sploh pa se trudimo vsi, od prvega do zadnjega, da pišemo prav po domače v domačem duhu, ne pa v tujem duhu, zavito in megleno, da ni nikomur podobno. V kratkem se prepričamo, da bodo naši spisi čedalje bolj segli med priprosto ljudstvo. Letašnjim drobtincam je na koncu pridjan „Venec blagoslovnih pesem za lavantinsko škofijo“ z napevi. Štejejo 228 + 27 strani in se prodajajo po bukvarnicah za 1 gld. 40 kr. — Druge bukvice, katerih živo opominjamo vse gospode, ki imajo z mladino opraviti, so pa **Darek** pridni mladosti, ki so ravno kar v Ljubljani prišle na svitlo. Podelil ga je pa naši mladini hvalnoznani pisatelj za mladost, g. A. Praprotnik, učenik in vrednik izverstnega „učiteljskega Tovarša“, kterega naj bi v nobeni učeniški roci ne manjkalo! Te bukvice so tako mične in tako zanimive po svojem zapopadku in prvi mladosti tako primerjene, kakor jih je le malo malo drugih, da jih čast. duhovščini in gg. učiteljem ne moremo dosti priporočiti za šolske darila. Obsegajo pa mnoge lepe povestice, pesmice in druge podučne drobtine in so verh tega še okinčane s prav lepimi podobicami. Naj si kmalo najdejo pot v vse naše ljudske šole! Prav lično za darila pripravljene veljajo le 40 nkr. in se dobivajo po vseh slovenskih mestih.

* Dva slovenska pisatelja je zaporedoma pokosila nemila smert; prvi je bil g. Miha Verne, kterega smert smo že v prejšnem listu naznanili, drugi je pa Jožef Drobnič, duhoven lavantinske škofije in zadnji čas učitelj slovenskega jezika na Graškem gimnaziju, ki je 5. m. m. po dolgi bolehnosti, v Gospodu zaspal. More se rajni po vsej pravici imenovati jugoslovanski pisatelj, zakaj pisal je enako spretno v slovenskem, kakor v horvaškem narečju. Razun mnogih manjših, po raznih jugoslovanskih časnikih raztresenih spisov je sestavil najpred „ilirsko-talijansko-nemški rččnik“, ki ga je ilirska matica v Zagrebu izdala in pa „slovensko-nemško-talijanski in talijansko-nemško-slovenski besednjak“, ki je l. 1858 v Ljubljani na svitlo prišel. Zadnje leta je izdajal „Venec gledišnih iger“, kterega sta pa doslej samo dva vezka na svitlo prišla. Però mu je prav gladko teklo, posebno pa mu je bila humoristična pisava pod palcom. Ves čas svojega življenja se je poganjal za zblíževanje jugoslovanskih narečij. Svojo knjižnico je volil jugoslovanski akademiji. Naj mu bo lahka zemljica.

* V Varšavi je bil najden slovansk rokopis na pergamenu iz 11. stoletja in obsega prestavo Davidovih psalmov od Kievskega škofa Mihela Grečina, ki je l. 1020 zamerl. Gotovo spada ta rokopis med najstariše spomenike slovanske literature.

Pridjana je 10. pola Marije Stuartove.